

'Dit is geen sentimentaliteit, dit is emotie'

FOTO LEO VAN VELZEN

■ Acteur Willy Thomas (tweede van links) met de cast van *Het laatste vuur*: 'Dea Loher is een auteur die het theater uitdaagt.'

Begin dit jaar ontving de Duitse toneelschrijfster Dea Loher de prestigieuze Berliner Literaturpreis. Meer dan verdiend, vindt acteur Willy Thomas: 'Dit is theater van superieure kwaliteit dat nergens zijn gelijke vindt.' Vanavond krijgt *Het laatste vuur* zijn Belgische vuurdoop in Brussel.

DOOR LIV LAVEYNE

Lohers nieuwste werk, dat in een coproductie van het Rotterdamse RO Theater en de Brusselse KVS wordt opgevoerd, werd ook al uitgeroepen tot beste theaterstuk van 2008.

Het is niet voor het eerst dat de twee stadstheaters een stuk van Loher opvoeren. Eerder regisseerde Alize Zandwijk, artistiek leidster van het RO Theater, ook al Lohers vorige werk *Onschuld*, en bracht daarbij een gemengde cast van KVS- en RO-acteurs samen. De productie kreeg lovende reacties en haalde Het Theaterfestival 2007.

Never change a winning team moeten ze gedacht hebben, want het is vrijwel dezelfde ploeg die nu weer aantreedt bij *Het laatste vuur*. Acteur Willy Thomas, artistiek medewerker bij de KVS, is ook weer van de partij.

"Toen ik voor het eerst de tekst van *Onschuld* onder ogen kreeg, sloeg dat bij mij in als een bom", herinnert Thomas zich. "De schrijftuur van *Het laatste vuur* is zo mogelijk nog beter. Eenvoudiger, helderder dan *Onschuld*. Ze heeft

haar meesterschap verrijkt in de manier waarop ze haar kijk op de wereld, de relatie tot zichzelf als auteur en haar taal bundelt."

Loher studeerde filosofie en germanistiek en volgde theaterlessen bij de befaamde schrijver Heiner Müller. "Net zoals Müller slaagt zij erin een synthese, een doordruk te geven van een bepaalde tijd waardoor het instant klassiek materiaal wordt", vindt Thomas.

"In Vlaanderen is de theatertekst wat op de achtergrond beland. Vaak ontstaat de tekst bij wijze van spreken op de vloer. Dat heeft zijn charmes, maar het is niet te vergelijken met een tekst die geleverd wordt door een auteur, in zijn eentje gezeten achter een schrijftafel."

Dood dwingt tot leven

Loher werkt gemiddeld één jaar aan een stuk: de eerste zes maanden bereidt ze zich voor, doet inspiratie op uit nieuwsartikelen, trekt op reis. Daarna gaat ze zes maanden lang aan het schrijven. "Een kleine vrouw, eerder stil en timide", zo omschrijft Thomas de schrijfster, die hij ontmoette na een voorstelling van *Onschuld*.

"Duidelijk iemand die het liefst zo weinig mogelijk met theaterfeyers geconfronteerd wordt, maar die bezeten is door de werkelijkheid en hoe die te reproduceren."

In het geval van *Het laatste vuur* is die werkelijkheid een opengebroken straat en haar bewoners. Een vreemdeling is er getuige van een auto-ongeluk waarbij een kind om het leven komt. Vanaf dan valt alles uit elkaar. "Loher schrijft met die straat een microkosmos van de wereld bijeen. De dood van het kind is een dramatisch voorval dat de bewoners dwingt om in beweging te komen. Om hun problemen, die ze te lang voor zich hebben uitgeschoven, het hoofd te bieden en te kiezen voor daadwerkelijke oplossingen met het oog

ACTEUR WILLY THOMAS:
Net als dat van Boon is Lohers werk doordrongen van maatschappelijke betrokkenheid

op de toekomst." Het verhaal doet denken aan Louis Paul Boons roman *Vergeten straat*. "Niet onterecht", aldus Thomas. "Net als Boon is Loher doordrongen van de noodzaak van de maatschappelijke betrokkenheid van theater. In Duitsland noemen ze haar een politieke schrijfster, maar zelf hoort ze dat liever niet. Uit angst voor dat label of omdat ze vindt dat het

niet overeenstemt met de inhoud van haar werk? Ze staat in elk geval geen bepaalde ideologie voor, daarom dat ze ook nooit focust op één personage. Er zit ook geen begin, midden en einde aan haar stukken. Het zijn bijna letterlijk onderzoeken, reconstructies die ze uitvoert. Haar personages krijgen daarbij de kans om iets te leren uit gemaakte fouten."

Een dood jongetje, een gedeserteerde soldaat-vreemdeling, een scheidend koppel, een dementerende oma, een politieagente-bommenlegster: Loher schuwt de openstapeling van miserie niet. "Ik ken niet zoveel gelukkige mensen", liet ze zich ooit bij een interview ontvallen.

"Het is een discussie die we ook bij aanvang gehad hebben met sommige acteurs: is het allemaal niet wat overdreven? Maar het is Loher er niet om te doen de toeschouwer te verleiden met sentiment. Ze drukt de miserie niet in je gezicht, maar nodigt uit om te kijken, te voelen en te denken."

"Dat het nooit de allures van een *Neighbours*-soap krijgt bij Loher, heeft te maken met de stijl die ze hanteert: ze combineert vertelvormen, wisselt dialogen af met vertelteksten of liedjes. Soms spelen haar personages en soms vertellen ze het verhaal en worden zo commentatoren. Loher is een auteur die het theater uitdaagt. Zo laat ze vaak open wie welke tekst verwoordt, zodat je dat als regisseur samen met de acteurs zelf kunt invullen. Je krijgt de constructie van wat theater is mee in de schrijftuur."

Het laatste vuur, tot en met 14 maart in KVS, Brussel. Daarna ook nog te zien in Rotterdam. Herneming *Onschuld* van 24 tot en met 26 april (www.kvs.be).